

amfora sa ravnim dnom, ima tri okomite ručice. Br. 5. je sva izcertana vodoravnim urezanim crtama: imala je jednu okomitu ručicu, koja joj je opala. I mi smo u Potirni našli dva criepa sličnih posuda. Patella br. 1. i patera br. 3. su od ruso-rumenkaste zemlje sa svjetlom povlakom iste boje i napravljene su na lončarskom kolu Patera br. 2., trbušasti lekythos br. 7. i patera sa podnožjem br. 8. povlačeni su liepom crnom patinom izvanka, a patere i iznutra. Patera broj 2. ima na dnu marku ΜΑΛΑ (MALA) nepravilnim slovima. Urna br. 6. jedina je urešena nepravilnim crnim doričnim kymathionom na ruso-rumenu polju, na trbušnoj strani, izpod ručica. Gornja i dolnja čest urne povlačena je svjetlom crnom patinom.

VI. *Privatne šbirke.* 1. U gosp. Fraua Kalogjera u Blatu ima bogata sbirka grčkih, rimskih i bizantinskih, bakrenih, srebrnih i zlatnih novaca, medju kojima jih je sila zlatnih i srebrnih liepo uzdržanih. Ti su novci većim dielom skupljeni po otoku. U istoga je gospodina jedan kameniti dvočelni Janus izkopan u Solinu i jedna gvozdena alabarda. — 2. U gosp. Nikole Samuelli-Kačića osim spomenutih predmeta ima nekoliko bakrenih i srebrnih rimskih novaca. — 3. Gosp. Frano Ostoić uz spomenute posude i nadpisne ploče rimske iz Potirne ima takodjer 65 komada ponajviše bakrenih a i nekoliko srebrnih rimskih novaca i nekoliko drugih. — 4. U gosp. Kunjašića u Blatu nahodi se tamačno gomoljasto udebljana borova žila izkopana u Dračevici kod Smokvice. Kroz žilu provučena je zlatna žica valjasto zamotana u zavojice. S jedne strane visi komad 7 puta zavijen a na kraju mu obješene druge dvie posebne vitice. S protivne strane izhodi drugi kraj žice, koji sačinjava dva zavoja. Žica je debela 1½ milimetar. U istoga gospodina nahodi se dobro uzdržan bronzeni šestoperac.

Frano Radić i Vid Vuletić-Vukasović.

Starobosanski nadpisi u Bosni i Hercegovini.

(Vidi str. 73).

XVIII.

- 1) † СЕ ЛЕЖИ ДОБРИЛО ПРИБИЛОВИТЬ СИ
- 2) НОВЦЕМЪ ШЛУБЕТОМЪ

Čita se: † Se leži Dobrilo Pribilović sinovcem Šlubetom

Ovaj je stećak u *Staromu Stanomiu*, daleko od Trebinja (put zapada) četiri satiata hoda. Spomenik je uz samu riekü (ovglje blizu utiče pod zemlju) **Trebišnicu**,¹⁾ s lijeve strane prama palanci Hamzibega Resulbegovića. Stećak vap. u vrhu je ravan poput ploče, te je dug m. 1,74; širok m. 1.05; debeo m. 0,37. Slova su pravilna i krasna. S donje je strane spomenik urešen arhitektonički, al su stupovi samo naznačeni, biva neoskaču. Tu je osam stupova svezanijeh na lük, a povrñ njih je trinaest ruža šestoperaka (svaka u dotičnom viencu), te su skopčane s prugama. Nadpis je uvrh stećka. U dno spomenika nema simboličkijeh znakova, nego ruža. Na glavi je stećka čovjek u dolami, podbočen s desnom, a lievu ruku drži uzdignutu razito. Vidi se po položaju nogû da trči, pa rek bi kao da će koga zaustaviti. Stećak je povrñ junaka zarubljen *prutkom*, a povrñ ruba su tri ruže šestoperke, svaka u viencu. Nezna se što je s gornje strane stećka, kaonuti što je spomenik sada prevaljen. Za ime **ДОБРИА** usp. Rječ Hrv. ili Srp. jez. sv. 7. 3. drugoga dijela na str. 515, a za **ШАЉБЕПОМЪ** vidji u Vukovu Rječniku glagolj *šljubiti se*, te ga se može usporediti sa današnjijem prezimenom u Hercegovini (u *Kijev-Dolu*) *Lambeta*.

XIX.

1) ИА · НИКОЛА · МАШИХО	Čita se: Ia Nikola · Matihō
2) Є□ · РЕУЄНИ · БИАНК	ev · rečeni · Bilik
3) О · ПЛЕМЕНИ (НИ u svezi) ОХМЪ	o(d) · plemeni · Ohmu-
4) УЄ□НК · О□Ъ · ЦРК□Ъ	čevik · ovu · crkvu
5) ЪУНИИХ · ИА СЛА□Ъ	učinih · na slavu
6) ГА · БОГА · Н · ИА . . .	g(ospod)a · Boga i · na... ²⁾

Ovaj je spomenik ugradjen u crkvu sv. Mandaljene³⁾ (na

¹⁾ Ovako narod zove spomenutu riekü, a *Trebinjščinu* je (kako se čita u knjigama) pogrešno.

²⁾ Usp. Slov. god. 1880 (III.) br. 22. na str. 438.

³⁾ Ovgdje mi je uzgrede paziti, da je od davna i crkva Sv Mandaljene, te je u posljednje doba popravljana. U crkvi je krasna voda, a na pucalu je štít s monogramom **М**. Izpred crkve je po tlima prebijena ploča (prag) te nam svjedoči o starini crkve (usp. Slov. god. 1882 (V) str. 382 — nad. 76.):

- (IA) IVAN (S)TIEPANOV IS BANICHIA KMETOVCH
- (ZG)RADICH (Z)ARQVV SVETE MARIE MANDALIENE
- (V B)ANICHIEH SAIEDNO S HEREDIM MARICHIA ·
- d) MEDANOVICHIA GODISCTA · M · DC

podnevnomu pročelju) u *Banićima* (kod *Slanoga*, u Dalmaciji), a bio je negda na crkvi *Sv. Andrije* u *Banićima*, te bi mogla biti posljednja riječ *Jandrije* uz dotičnu godinu. Utarak je dug m. 0,22, a visok m. 0,12. *Banići* su kao i *Grgurići* (kod *Slanoga*) leno plemića *Ohmućevića* ili *Grgurića*, te su jim u *Slanomu* (u fratarskoj crkvi) sjajne nadgrobnice slične nadgrobnomu spomeniku, iste porodice, u Dubrovniku, a u Dominikanskoj crkvi.

Ova se je slavna porodica preselila iz Bosne u Dalmaciju, biva sin vojvode *Hrelje Ohmućevića*¹⁾ poriječi se, u dni kralja Tvrtka, s nekijem velikašem i u boju ga ubije, zato bi usilovan pobjeći u primorje naime u Slano, gdje njegova svojta imadjaše dobara zajedno sa dobrima u *Popovu*, *Nevesinju* i gotovo u svoj oblasti *Sv. Save*. Tako se ova porodica nadje u Dubrovačkoj oblasti.

XX.

1) (NA) TAKO(BOH)	Čita se: (Na) tako(voi)
2) . . . (KA)KЪ HIACOBOH (ZE	. . . (Vl)k/ njasovoi (ze-)
3) MAH HIAEMENHT(OH)	mli plemenit(oi)
4) HOCTABHHE KAM	postaviše kam-
5) HГ CHH ПPHПHГ	ig sni (t. j. sini) Pribig
6) H PAДЪH	i Radun.

Ime se *Pripig*²⁾ može usporediti sa drugijem *Pribilo*, a odtuda dolazi prezime *Pribišići*, te ga se čuje dan današnji u donjoj Hercegovini, a u selu *Gorogašama* (kod *Popova Polja*).

Ovaj mi je nadpis priobćio vrli prijatelj g. Tomo *Dragičević* iz *Zabrdja* (kod *Bjeline* u Bosni), te evo njegova izvješća: — »Spomenik je na brdu medju *Tobutom* i *Vukosavcima* blizu *Tobutskog* groblja, a tu je selo *Vukosavci*, biva u kotaru *zvorničkomu*, a u okružju *Donjo-Tuzlanskomu*. Ovaj je spomenik (od kamena je *pržinaša*) liepo otesat poput kućice na šljeme, a stesat mu je pri zemlji vienac, t. j. podanak. Stećak leži istočno zapadu, te je dug

Prag vap. dug m. 0,94, a visok m. 0,20. — Ovgdje se je ustaviti na stari lokativ u *Branićeh*, te je opaziti, da se dan današnji samo čuje u *Banićima*. U nadpisu se spominje *Ivan Stjepanov Kmetović*, biva od *Kmeta*, a tu su bili *kmeti Banića*, t. j. *Ohmućevića*. Kažu mi, da se još nije iztražila spomenuta porodica *Kmetovića*.

¹⁾ Vidi sliku *Hrelje vit. Ohmućevića* u Slov. god. 1879 (god. II.) br. 21. na str. 331.

²⁾ Na dvoru cara *Dušana* bio je *Pribac Grbljanović*, a to je otac cara *Lazara*.

m. 1,90; širok m. 1; a visok m. 1,20. Kod ovoga je *mramora* do trideset omanjijeh spomenika bez nadpisa ili kakvijeh osobitijeh znakova. Od rečenoga spomenika put juga je odaljen 160 koraka osamljen spomenik, a na njemu nečitljiv nadpis. Sa strana stečka udareni su ovi prosti motivi:

Spomenik je od krupnog žrvnjaša (od ovoga se kamena krešu žrvnji), te je dug m. 1,40; širok m. 0,50; a visok m. 0,70, pa ima i vienac (podanak). Daleko 150 koraka od spomenutoga stečka, put juga je na brdeljku sedam ploča, te su neukusno izradjene. Na jednoj je ploči nadpis, al ga se nemože čitati, jer je *okrunit*. S rečenijeh je ploča (put juga) za kakvijeh 2000 koraka devet *mramorova*, ali bez nadpisa i biljega.

XXI.

- 1) (NA) ВЪУНАГО КРАЛА ВЛАД(ИСЛАВ)
- 2) А Г(РЕБЪ Д(АЕ) (АР)АУЪ А ПОРКИО
- 3) (ВА)СНАА(Ъ) Г(ЮРЪГЪ)

Čita se: (Na) vječnago krala Vlad(islav)
 a g(re)b d(ae) (ar)ač a porkiju¹⁾
 (va)sial (·) G(iurg .)

Ovaj je nadpis na donjemu pragu (nadpis je dug m. 0,71, a širok m. 0,16) na porušenoj crkvi u selu Policama (blizu crkvine) kod Trebinja blizu rieke. Slova su u zaporcima izlizana (prag je od vapnenca), pa sam nadopunio nadpis po smislu i po razmaku slova. Naveden je prvi put u Slovincu (t. j. prve tri rieči) godine 1880 (V. Slovinac god. III. br. 12. str. 236), a to od veleuč. g. L. Zore po prepisu pok. V. Vrčevića. Po razmaku sam pismena nadopunio Г(ЮРЪГЪ), a taj je *Gjorgje* u istinu živio za dobi kralja Vladislava i bio je š njime u doticaju, te on o sebi veli: — КЕ Є ДААЪ КРАЛЪ ВЛАДИСЛАВЪ МЪНЪ И МОСН ЖЕНЪ А СВОЕН КЪУЕРИ (Mikl. 54). Veleuč. prof. Sime Ljubić (v. Opis Jugoslavenskih Novaca na str. 30) o tomu *Gjorgju* ovako piše: »Ovaj bi možda mogao biti onaj isti *Gjorgj* knez od Dioklije, sin

¹⁾ U rieči ПОРКИО je R latinsko.

Vlkanov, koji 22 trav. 1242 (Rad I. 131) sklopi ugovor s obćinom dubrovačkom.« Ovgdje se je osvrnuti na rječ *porciju* (porciju = portio, tributum), na arabsku rječ *arač* (*harač*) i na *vasial* mješte *vasal*. Spomenuta je crkvina duga m. 10,24; široka m. 4,54; a apsida je široka m. 6. Vrata su na crkvi vis. m. 1,55; široka m. 0,67. Povrh vrata je i s desne strane krst ovoga oblika:

S lijeve je strane krst u viencu:

Vid Vuletić Vukasović.

Predhistorijsko kamenito orudje iz narodnoga muzeja.

(Konac).

C. Kamenito orudje od diabaza.

1. Sjekira iz Zagorja.

Sjekira ova je na tupoj strani upravo preko rupe prelomljena, te joj manjka zadak. I brid je ponješto odbit. Rupa je čunjasta, te ima promjer na jednoj strani 2 cm., a na drugoj $1\frac{3}{4}$ cm. Preostali komad dug je $10\frac{3}{4}$ cm.; visina na bridu i zadku iznosi $3\frac{1}{3}$ a po sredi 4 cm., a širina na rupi 4 cm. Ovako teži 237 gr. U muzealnom katalogu nalazimo tu sjekiru spomenutu na str 37 sl. k. Dar je to dra. I. Prelea.

Površje samoga kamena je sitno izšarano, a šaru tu tvore sitni ledci glinenca, iz medju kojih se protežu mutno zelene ljage. Da je kamen već u velike raztrošen, svjedoči nam njegova sivkasta boja, koja prelazi u hrdjastu.

Pod mikroskopom vidimo na izbrusku, da je kamen čisto zrnate strukture. U izbrusku razpoznavamo kao sastavine: plagioklas, augit, amfibol i titanovo željezo, čemu se pridružuje u vrlo malenoj množini još i kremen, koji je tu kao što i amfibol sekundaran. Pojedini sastavni dielovi su osim titanova željeza vrlo raztrošeni. Neima dvojbe, da je kamen taj bio već onda raztrošen,